

บทความออนไลน์

เทคนิคการสร้างสรรค์ 'คามิชิไบ' ละครกระดาษที่สร้างความสุขให้เด็กๆ

ในแต่ละประเทศ ศาสตร์ของการเล่านิทานมีเทคนิคแตกต่างกันตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งในประเทศญี่ปุ่น มีกลวิธีการเล่านิทานที่เก่าแก่อย่างหนึ่ง เรียกว่า คามิชิไบ (Kamishibai) คามิ แปลว่า กระดาษ ชิไบ แปลว่า การเล่นละคร จึงแปลเป็นภาษาไทยว่า ละครกระดาษ

คามิชิไบได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1-2 แม้ในปัจจุบันจะมีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยส่งเสริมการเล่านิทานให้น่าตื่นตาตื่นใจ แต่คามิชิไบก็ยังคงได้รับความสนใจจากเด็กๆ ญี่ปุ่นไม่เสื่อมคลาย พวกเขาักนิยมแสดงคามิชิไบที่โรงเรียนอนุบาล ห้องสมุด สถานรับเลี้ยงเด็ก และที่บ้าน นั่นเพราะผู้ที่สนใจสามารถซื้อกล่องบูไต (Butai) หรือกล่องไม้ที่มีบานพับของคามิชิไบได้ตามร้านหนังสือ ทำให้ผู้ปกครองและเด็กๆ สามารถสนุกกับการสร้างสรรค์คามิชิไบได้ภายในครอบครัว

หนึ่งในผู้เชี่ยวชาญการเล่านิทานคามิชิโบริ คือ Ritsuko Nagamuta (永牟田律子) และ Etsuko Nozaka (野坂悦子) บรรณาธิการผู้มากประสบการณ์กว่า 20 ปี ด้านการผลิตและการสร้างสรรค์คามิชิโบริสำหรับเด็ก จากสำนักพิมพ์ Doshinsha สำนักพิมพ์ที่ผลิตนิทานภาพคามิชิโบริ และวรรณกรรมเยาวชนโดยเฉพาะ ในโอกาสนี้สถาบันอุทยานการเรียนรู้ TK Park และ The Japan Foundation, Bangkok จึงเชิญวิทยากรทั้ง 2 ท่าน

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

มาร่วมถ่ายทอดเทคนิคการสร้างคามิชิโบะที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก ผ่านกิจกรรมออนไลน์ ‘The Art of Kamishibai เล่า ศิลป์ คามิชิโบะ’ ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 23-24 มกราคม 2564 โดยมีคุณคุณปิยะวรรณ ทริย์พ์สารวม นักแปลอิสระ รับผิดชอบหน้าที่ดำเนินรายการและแปลภาษาญี่ปุ่น

เสน่ห์ของคามิชิโบะอยู่ตรงไหน?

Etsuko Nozaka ได้อธิบายถึงเอกลักษณ์ของคามิชิโบะไว้ 3 ข้อ คือ

1. การเล่านิทานของผู้แสดงคามิชิโบะทำให้โลกนิทานไหลออกมา และขยายกว้างขึ้นสู่กลุ่มคนฟัง นั่นเพราะ บุไต หรือกล่องไม้ที่เปรียบเสมือนโรงละครเล็กๆ ของคามิชิโบะ ได้ช่วยแยกโลกความจริงกับโลกนิทานออกจากกัน เมื่อเปิดกล่องไม้ ก็เหมือนเปิดม่านการแสดง ได้เห็นผู้แสดงค่อยๆ ดึงแผ่นกระดาษคามิชิโบะออกมา เป็นการนำพาโลกนิทานเข้าสู่โลกความจริง เข้าไปสู่การรับรู้ของกลุ่มผู้ฟัง
 2. ทำให้เด็กๆ จดจำและมีสมาธิ นั่นเพราะเมื่อผู้แสดงดึงแผ่นแรกของคามิชิโบะออกมา ผู้ฟังจะจดจำต่อว่า จะมีภาพอะไรไหลมาในแผ่นต่อไป ไม่ใช่แค่นั้น ทั้งจังหวะการดึงแผ่นภาพ จังหวะการใช้น้ำเสียง จังหวะการกลั่นหายใจ ยังมีผลต่อกลุ่มผู้ฟังมีความจดจำและมีสมาธิในการฟังนิทานมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในจังหวะที่ผู้เล่าดำเนินเรื่องด้วยการ ‘ดึงหน้าเก่าออก’ และ ‘สอดหน้าเก่าเก็บเข้าไป’ ผู้ฟังก็จะสนใจแผ่นภาพถัดไปโดยอัตโนมัติ เป็นการกระตุ้นให้เกิดความตื่นต่อนอยากรู้อเรื่องราวต่อและสร้างให้เกิดสมาธิ
 3. สร้างการสื่อสารระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟัง เมื่อผู้ฟังเกิดความรู้สึกร่วมไปกับนิทาน ความรู้สึกนั้นจะมาประสานกับความรู้สึกของผู้เล่า เกิดเป็นความรู้สึกร่วมกัน จึงเป็นการรับรู้เรื่องราวที่แตกต่างจากการอ่านนิทานภาพโดยเปิดอ่านเองทีละหน้า เพราะจะมีการสื่อสารกันระหว่างผู้เล่าและผู้ฟังผ่านโลกนิทานเกิดขึ้น
- ดังนั้น การสร้างสรรค์คามิชิโบะหนึ่งเรื่อง จึงต้องมีคีย์เวิร์ดสำคัญอยู่ 5 ข้อ เป็นส่วนประกอบ คือ 1. โลกนิทานค่อยๆ ออกมาแล้วขยายกว้างขึ้น 2. จังหวะการดึงกระดาษ 3. การจดจำหรือสมาธิ 4. การสื่อสาร และ 5. ความรู้สึกร่วม
- เมื่อมีทั้ง 5 ข้อนี้ จึงถือเป็นคามิชิโบะที่สมบูรณ์

เคล็ดลับการแสดงคามิชิโบะ

- เตรียมตัวด้วยการทำความเข้าใจเนื้อหาของนิทานมาก่อนล่วงหน้า อย่าลืมอ่านชื่อผู้เขียน ผู้อ่าน และชื่อ นิทานก่อนเริ่มทุกครั้ง
- ตำแหน่งการยืนที่เหมาะสมคือยืนข้างเวทีหรือแท่นวางตุ้มไม้ ไม่ควรยืนหลบด้านหลังหรือยืนห่างเกินไป และขณะเล่าไม่ควรเดินออกห่างจากเวที เพราะจะทำให้ผู้ฟังจดจำกับนิทานน้อยลง
- สบตาผู้ฟังเสมอและเล่าด้วยเสียงของตัวเอง อย่าตัดเสียงจนผิดธรรมชาติหรือโอเวอร์แอดคิง เพราะหากผู้

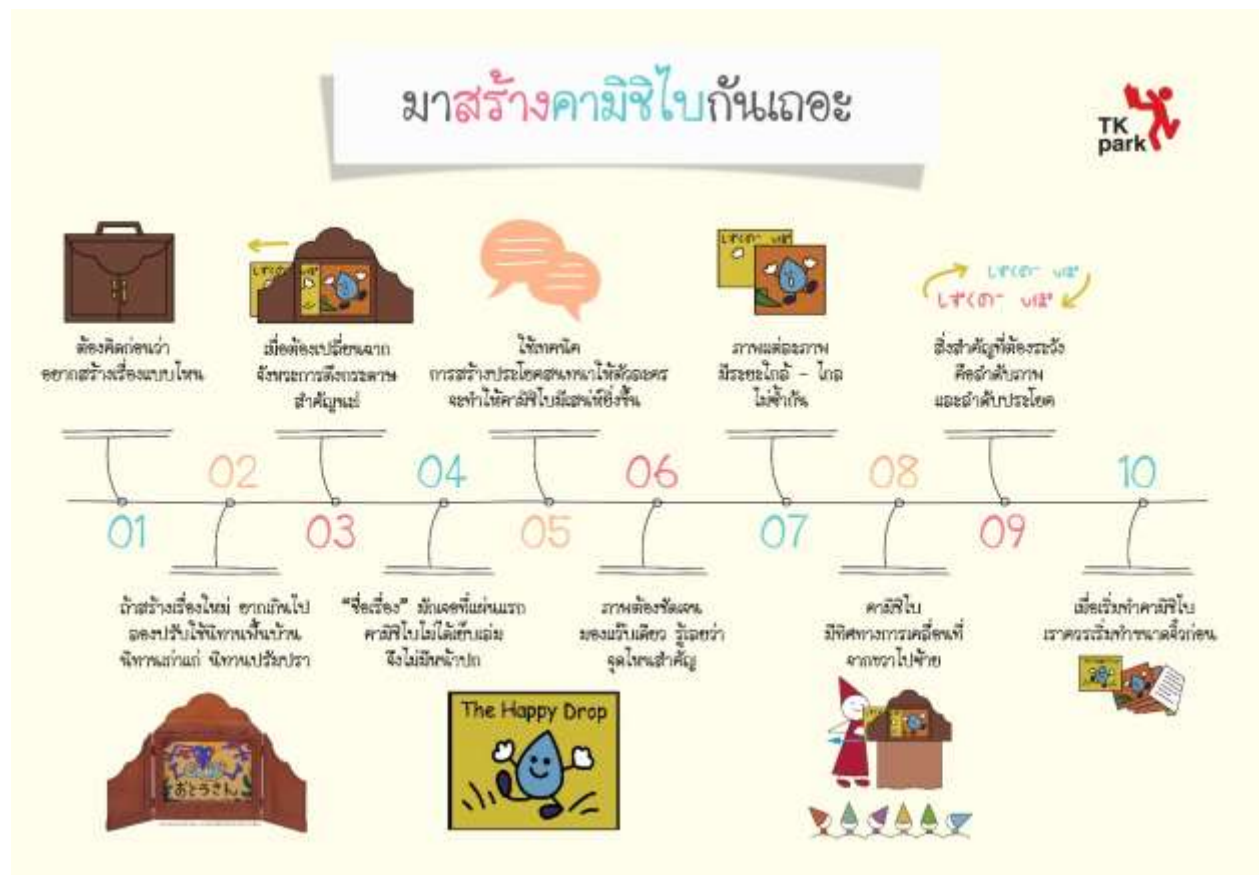
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

เล่าเด่นเกินไป เด็กๆ อาจจะไม่สนใจเรื่องที่อยู่ในกรอบเวที อีกทั้งยังทำให้สูญเสียความลึกซึ้งของโลกนิทาน

- เมื่อจบเรื่องให้กล่าวคำที่สื่อความหมายชัดเจน เช่น “จบแล้วจ้า” เพื่อดึงเด็กๆ ออกมาจากโลกนิทาน

มาสร้างคามิชิไปกันเถอะ!

สำหรับใครที่อยากสร้างสรรค์คามิชิไปด้วยตนเอง คุณ Ritsuko Nagamuta ก็ได้แนะนำเทคนิคการออกแบบคามิชิไป ทั้ง การสังเกต การออกแบบภาพ การออกแบบภาษา การเล่นคำ การดึงภาพ ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำคำแนะนำต่อไปนี้ไปปรับใช้ สร้างสรรค์คามิชิไปเพื่อสร้างความสนุกสนานให้เด็กๆ

ที่มา <https://www.tkpark.or.th/tha/home>

